

Hr. Urmas Reinsalu
Minister
Justiitsministeerium
Urmas.reinsalu@just.ee
info@just.ee

Arvamus tehnovõrkude talumistasu eelnõu kohta

Meie 15.11.2016 kiri nr 26/16

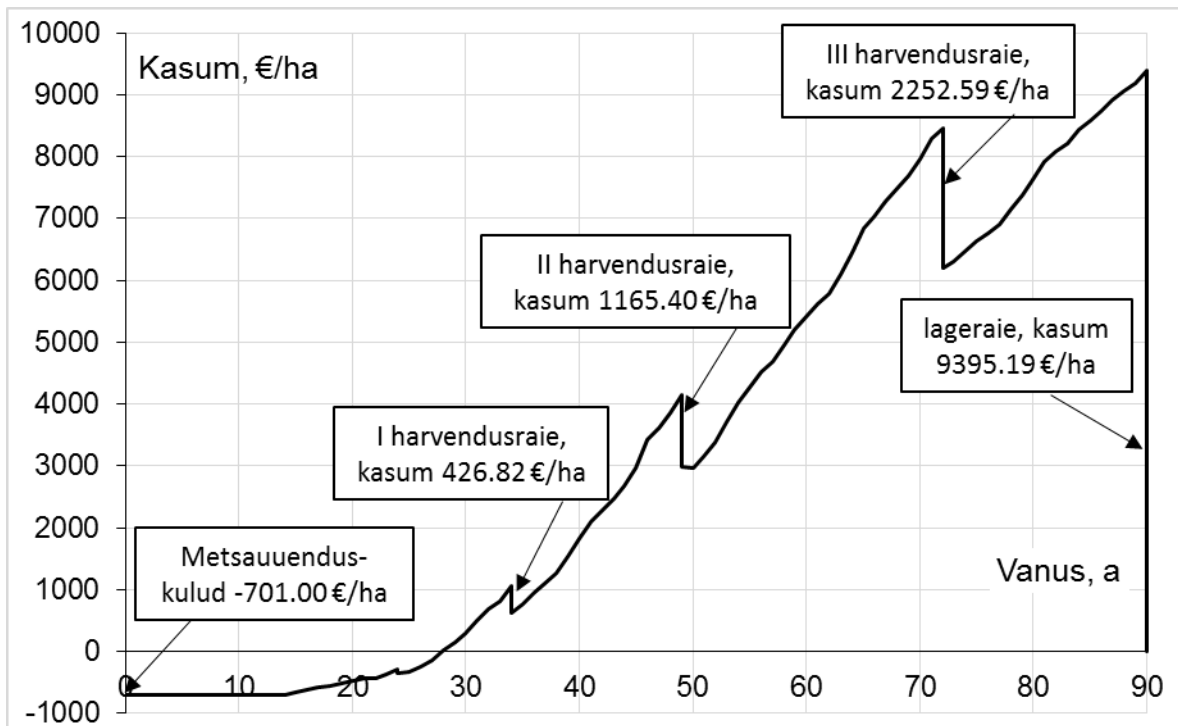
Lugupeetud Urmas Reinsalu

Olete esitanud 19.10.2016 Eesti Erametsaliidule arvamuse avaldamiseks asjaõigusseaduse rakendamise seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (edaspidi talumistasude seaduse eelnõu) ehk tehnovõrkude talumistasu seaduse eelnõu. Täname kaasamise eest eelnõu koostamisse. Esitame Eesti Erametsaliidu arvamuse talumistasude eelnõu kohta.

Talumistasude seaduse eelnõu seletuskirjas on selgitatud, et eelnõuga lahendatakse tehnovõrkude talumistasu kõige akuutsemad probleemid, nähes ette selged koefitsiendid talumistasu arvestamiseks ja enimkoormatud maaomanike senisest suurema talumistasu maksmise. Talumistasu selgemaks arvestamiseks on eelnõus välja pakutud eelduslike koefitsientide kehtestamine kitsenduse sisulise ulatuse määramiseks.

Asjaõigusseaduse rakendamise seadusesse on plaan lisada kaks uut paragrahvi 15⁵ ja 15⁶, mis käsitlevad tehnovõrgu talumistasude arvutamise meetodikat. Paragrahvi 15⁵ lõige 1 on järgmine: „*Tehnovõrgu talumistasuna on koormatud kinnisasja omanikul õigus nõuda kantud kulude ja **saamata jäänud tulu** hüvitamist ulatuses, milles kinnisasja kasutamine on kitsendatud*“. Selle lõike rakendamine on maaomaniku suhtes õiglane. Samas on sama paragrahvi lõige 7 järgmise tekstiga „*Saamata jäänud tulu hüvitise suuruseks on viis protsenti maa maksustamishinnast aastas korrutatuna kitsenduse ruumilise ja sisulise ulatuse koefitsientidega. Maa maksustamishinna suuruse arvutamisel lähtutakse Maa-ameti andmetest.*“ Liinitrasside all saab enamuse põllumajandusmaast sihtotstarbeliselt kasutada. Kasutusest jääb välja vaid postide alune ja ümbritsev maapind ja lisaks muudavad postid põlluharimise ebaefektiivsemaks. **Metsamaa suhtes on asjaõigusseaduse rakendamise seaduse eelnõu paragrahvi 15⁵ lõige 1 ja lõige 7 mittevastavuses.** Kõikide maakateooriate saamatajäävat tulu ei saa arvestada ühtemoodi. Põllumaa puhul toimub harimine ka liinitrasside alusel maal, metsa puhul metsa kasvatada liinitrassidel ei saa. Selgitamiseks on loodud joonis 1, kus on arvatud II boniteedi männiku näitel metsa raieringi kõik tulud ja kulud.

Näitena esitame Eesti Maaülikooli Metsandus- ja maaehitusinstituudi teadlase Allar Padari poolt allpool teostatud arvutuse ja joonise ühe Eestis üsna levinud metsatüübi kohta. Joonisel 1 on arvatud talumistasude seaduse eelnõu kohaselt II boniteedi männiku näitel metsa raieringi kõik tulud ja kulud.

Joonis 1. II boniteedi mustika männiku raieringi tulude ja kulude skeem

Joonisel 1 esitatud summade liitmisel saame summaks 12 539 €, mis raieringi pikkusega (90 aastat) jagades annab keskmiselt 139.32 € aastas. Mustika kasvukohatüübi maksustamishind on 230.34 € ja 5% sellest on 11.52 €. Seega planeeritav saamata jääva tulu arvutus annab metsamaa osas üle 12 korra väiksema hinna kui tegelik saamata jääv tulu on.

Et saamata jääva tulu arutamise tulemused metsamaa kohta saaks olema enam-vähem vastavuses tegelikkusega, on mitmeid variante, millest kolm on esitatud alljärgnevalt:

- 1) Metsamaa puhul peaks saamata jääva tulu arutamisel maksustamishinnast olema 5% asemel vähemalt 60%.
- 2) Saamata jääva tulu kompenseerimist kasutatakse Eestis Natura 2000 aladele toetuse näol. *Maaeluministri määruse 22.04.2015 nr 39 „Natura 2000 alal asuva erametsamaa kohta antav toetus“* paragrahv 3 lõige 1 järgi on Natura 2000 sihtkaitsevööndis 110 € hektari kohta.

Eestis eksisteerivast erametsast ca 90% asub 1-3. boniteediklassis. Sellesse arvestusse kuuluvad ka toetusõiguslikud Natura 2000 erametsamaad. Toetusmäärade arvutuste tegemisel võeti sihtkaitsevööndis Natura 2000 oleva erametsamaa toetusmääraks 2 boniteediklassi kaalutud keskmine ja ümardati see 110 EUR/ha kohta. Piiranguvööndis, hoiualal ja projekteeritaval alal aga võeti aluseks madalam boniteediklass ehk antud juhul boniteediklass number 3 ja sealt omakorda kaalutud kasumi 0,1 kvantiil ja ümardati see 60 EUR /ha-le. Saamata jäänud tulu kaalutud keskmine 1 boniteediklassis on 163 EUR ja 3 boniteediklassis 79 EUR.

Maaelu määruse eelnõu lisa 1 „Amounts and support rates“ sätestab ära Natura 2000 erametsatoetuse maksimaalse toetusmäära. Uuel perioodil nagu ka käimaoleval on see 200 EUR/ha. Täna päeva toetusmäär annab maksimaalse toetusmäära suhtes järgmise protsendi – 110 EUR (sihtkaitsevöönd) 55%. Kõike arvesse võttes tuleb pidada meeles, et antud toetuse raames on riigi eesmärk

kompenseerida toetuse taotlejatele osaliselt saamata jäänud tulu.

- 3) Kasutada Eesti Maaülikooli uurimuses „Erametsade majandamise 2012.a kattetulu arvutamine ja analüüs“¹ arvutatud kattetulu, mis on 138 eurot metsamaa hektari kohta.

Kui tehnorajatist rajatud ei oleks, kasvaks tehnorajatise kaitsetsoonis mets ja omanik majandaks oma metsa ning saaks tulu. Kui põllumaal haritakse maad ka liini all ja välja jääb harimisest ainult elektriliini poste ümbritsev maa ning lisaks muutub sellel alal põlluharimine ebaefektiivsemaks, siis metsa puhul jääb tootmisest täielikult välja liini kaitsetsoon. Seega, kui liini ei oleks, siis kasvataks omanik sellel kohal metsa ja saaks tulu. Eelnõus pakutud 5% maksustamishinnast on siinjuures üliväike summa saamata jääva tulu kõrval, mis vastavalt 2014. aastal Eesti Maaülikooli uurimuse „Erametsade majandamise 2012.a kattetulu arvutamine ja analüüs“ uurimuse² kohaselt on 138 eurot metsamaa hektari kohta.

Juhindudes eeltoodust ning võttes arvesse, et looduskaitsetsoonidest tulenevad talumiskohustused väljaspool Natura 2000 võrgustikku olevate kaitstavate alade omanikele kompenseeritakse juba 2 boniteediklassi kaalutud keskmine alusel ja ümardatult summas 110 EUR/ha kohta, tuleb tuginedes põhiseaduse § 12, võrdse kohtlemise tagamiseks ka tehnovõrkude aluste maade omanikele hüvitada talumispiirangud õiglaselt. Omandil on oluline tähtsus turumajandusele põhinevas ühiskonnas. Omandi vaba valdamise, kasutamise ja käsutamise õigus ning omandi võrdne kaitstus tagab vaba turu.³

Oleme seisukohal, et õiglase hüvitis maaomanikule sisaldab tehnovõrkude aluse maa maamaksu kompenseerimist ja tehnovõrkude alusel metsamaal saamata jäänud tulu kompenseerimist, mis 2014. aastal Eesti Maaülikooli uurimuse „Erametsade majandamise 2012.a kattetulu arvutamine ja analüüs“ uurimuse kohaselt on 138 eurot metsamaa hektari kohta. Eesti Erametsaliidu ettepanek on võtta metsamaal saamata jäänud tulu kompenseerimisel talumistasude arvutamise aluseks metsade majandamise 3-5 aastase perioodi keskmine kattetulu (€/ha/aastas).

Lugupidamisega,

Ants Erik

/ allkirjastatud digitaalselt /

Eesti Erametsaliit,
juhatuse esimees
erametsaliit@erametsaliit.ee

¹ Erametsade majandamise 2012.a kattetulu arvutamine ja analüüs. Eesti Maaülikool. Tartu 2014. URL: http://www.eramets.ee/wp-content/uploads/2013/01/erametsanduse_kattetulu_2012.pdf, 27.05.2016.

² Erametsade majandamise 2012.a kattetulu arvutamine ja analüüs. Eesti Maaülikool. Tartu 2014. URL: http://www.eramets.ee/wp-content/uploads/2013/01/erametsanduse_kattetulu_2012.pdf, 27.05.2016.

³ Riigikohtu 30.04.2004 otsu. Arvutivõrgus kättesaadav: <http://www.nc.ee/?id=11&tekst=222473206>.